

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

GIRA-CASAQUES

GIRA-CASAQUES! vaja un nom! així s'anomenen els qui avuy diuen una cosa y demà fan s'altre, els qui prometen y no compleixen lo promès, els qui un dia son d'en Pere y demà son d'en Pau. D'aquests tipos, perque tot lo dolent abunda, s'en veuen arreu per hont s'avuya. Y no cregueu que sían fills d'aquest sigle, ni que hajan estat engendrats per sa ciència moderna; son més vells qu'es pastá y en totes ses edats del mon ni ha hagut per llarch. Si lletgísseu s'historia dels grans impèris de s'antiguedat y sobre tot sa de s'impèri Romá, en trobaríau a balquena, de modo que densá qu'el mon es mon, han soyat sa terra ab sos peus criminals. Avuy l'Iglesia mos recorda un fet que mos mostra tot lo qu'es capás de fer un gira-casaques.

El Bon Jesús durant tres anys havia corregut els pobles de Galilea y Judea, predicant son Evangelí, ensenyant sa bona doctrina, curant als malalts, resucitant als morts, alimentant als afamagats, fent be a tots. Ab una ocasió els juèus, agrahits, el volían fer Rey, y després, pochs dies antes de sa festa de Pasco el reberen ab rams y paumes a Jerusalem. Qui ho creuria! Sa ciutat de Jerusalem está de festa, el Bon Jesús hi entra y tothom li surt a camí y estenen per mitx dels carrers ses robes y tayan rams y los escampan y tots, plens d'alegria, d'admiració y respecte cridan: Hosanna al Fill de David, benehit sia el qui ve en nom del Senyor! Qui ho creuria! els mateixos qui ab tant de goig el reberen, y ab tant d'entusiasme el saludaren, pochs dies després cridavan frenètics baix del balcó de Pilat: ¡crucifiqueu! ¡crucifiqueu!; allibera a Barrabás, a Jesús de Nazaret crucifiqueu! Quina l'havia feta el Bon Jesús? com havia perdut el seu crèdit? quina rahó tenia el poble per portarse d'aquella manera?

Els escribes y fariseus, inimichs jurats de Cristo, havían resolt sa mort, el prengueren, el duguerren de tribunal en tribunal, escamparen calumnies ses més negres contra sa divina persona, y el poble, olvidant tots els beneficis que d'Ell havia rebut, sa posá de part de sos contraris, sa girá sa casaca.

Desde aquella fetxa may ha mancat sa rassa dels juèus; no se si diga que com més va més aumenta el número dels qui, després de rebre a Cristo ab rams y paumes, se giran sa casaca, el venen, l'entregan a sos inimichs y el crucifiquen. Mos trobam a s'època des compliment pascual, molts de cristians enrevolten els confesionaris, ploran sos pecats y plens de fê y d'amor reban el cos preciosíssim de son Redentor, li prometen que será son Rey y Senyor, que pus may el tornarán ofendre, que observarán ab puntualitat sa lley santa, qu'evitarán ses ocasions.... etc. Oh! si poguessem veure lo que passa dins el cor dels qui confessan y combregan! quins projectes més hermosos, quins abraços més íntims de s'ánima ab Deu! però, y després? ah! passen pochs dies, tal volta poques hores o pochs moments, y el dimoni, inimich irreconciliable de Cristo y de les ànimes, ajudat de ses passions des cor humá, comensa a fer feyna, y tira en terra els projectes, y desfá els propòsits, y tomba s'homo, y aquest, enganat, torna a pecá, se gira sa casaca.

Qui ho creuria! aquest mateix homo ab rams y paumes ha rebut a Cristo dins son cor; en els moments de major ditxa per ell l'ha aclamat ab frenesí y li ha jurat amor etern, y tan prest el torna ofendre? Ja sabèm que s'homo es flach y miserable; perquê, donchs, no va ab més cuydado? perquê cerca o al menos voluntariament s'esposa a n'es perill? Germans: voleu ser faèls a Cristo? no voleu que vos motetjin ab so nom humillant de gira-casaques? no escolteu sa veu des tentador, fugiu dels perills, evitau ses ocasións, demanau a Deu son auxili en ses tentacións, frecuentau els sacraments y si, per desgracia, cometeu es pecat, en lloch d'estar tranquils ab ell y esperá s'altra corema per sortirne, correu al confesionari a purificá sa vostra ànima y a sa taula dels àngels á fortificarla ab so pa de vida eterna.

MOSSEN MATHEU.

* * *

D'engá que portá a Jesús
del Calvari allá en la cima,
lo suplici de la Creu
fa sants dels que crucifica.

J. VERDAGUER, PVRE.

LLEGENDA

Méus aquí que durant lo penós viatge de la Sagrada Família cap á Egipte, Sant Joseph ovirá al fons del camí real, lluny, molt lluny encara, una columna de soldats d' Herodes que per ordre d' aquest tirá cassavan totas las criaturas, degollantlas.

Lo Sant Patriarca ficá la má al serró y comensá á sembrar á la vora del camí grapats de blat que nasqué en un instant y creixent en pochs moments se torná groch á punt de segar-lo. La Verge y 'l Fillet s' amagaren en mitj del blat.

Arriban al curt rato 'ls soldats d' Herodes y preguntan al Patriarca transformat en segador, si havia vist passar una dona ab un ninet, acompanyats d' un vell.

—Una dona? feu Sant Joseph, un noyet? Sí, teniu rahó; quan jo sembrava aquest blat; fa bona estona.

—Estau de broma, mestre, li digueren los soldats.

—Potser sou vosaltres que hi esteu, us dich que per aquí passaren quan jo sembrava aquest blat, y si voleu atraparlos cal esperonar be 'ls cavalls.

Feren via 'ls butxins camí real enllá, y la Sagrada Família després d' haver reposat una estona torná á rependre la marxa.

Mes, héus aquí que arriban á un desert immens, sech, llis, pla com la má, sols poblat d' algunas palmeras. La calor sofocant, abrusadora 'ls privava de caminar; fadigats los viatjers del Cel, assedegats, se 'n van á reposar á l' ombra d' un grupo gegantí de palmeras, ovirant en las brancadas abundancia de dátils que no podían abastar.

Llavors la Verge dirigí una mirada dolça, suplicant al Fillet adormit en sa falda y vegé que la palmera vinclantse s' ajupia respectuosament, com oferintlos de sos fruyts gustosos los més delicats y agradables.

Sant Joseph no deixá escapar la ocasió, feu bona provisió de dátils per passar lo camí, y héus aquí que mentres ficava 'l serró dins las auforjas y volía donar carrigs á la somera que menavan, li semblá ohir fressa d' aygua, girá 'l cap, y veje una font fresca y regalada que naixia allá á la vora, en la que pogueren refer las forsas de caygudas y abeurar la vistosa pollineta blanca.

Continuaren lo camí forsat els pacífichs viatjers, admirant los prodigis de Deu, més al ferse vespre y al passar per una vall feréstega vejeren eixir de una bauma homes armats, que 'ls hi cridaren *alto!* Eran una colla de lladres.

Lo capitost se colocá en mitj del camí pera regoneixels, més restá pasmat al veure al Patriarca sense armas, desamparat y pobre.

¡Pobres! exclamá; no son aquets los que cerquem. Llavors baixá la llansa y oferí als pelegrins aculliment per aquella nit en sa bauma situada al peu d' aspre cinglera. L' ofrena fou acceptada ab confiança y la cova del bon lladre serví de refugi als viatjers que hi foren ben tractats.

L' endemá la Sagrada Família abandoná 'l cau de bandolers continuant sa via, més lo capitost al separarsen, encegat per les miradas del Ninet, no sabia apartar la vista d' aquella cara tan encantadora, ni posar fi á la despedida.

Li semblá ohir una veu misteriosa que li parlava al fons de l' ánima y li deya; *ta mort será*

gloriosa, morirás ab mi .. y conmogut restá guaytant als pobres viatjants com se n' anavan pel mon enllá.

Al cap de trenta dos anys Jesucrist recompensava l' aculliment que li doná lo bon lladre ab aquestas paraulas: *Avuy vindrás ab mí al Paradís.*

Tals tradicions y altras innumerables, procedents dels evangelis suposats, no aprobats per la Iglesia, son admesas per la mateixa, no sols per la moral que enclouhen, sino pel fondo de poesia mística de que están plenas.

JOSEPH BERGA.

DIJOUS SANT

Per les voltes del temple gegantines,
per finestrals y arcades plens d' encant,
alloure passan ecos, veus divines,
qu' en silenci murmuran: ¡Día Sant!

Les llánties y candeles, qu' una a una
escampan dins les ombres sa claror,
devant l' Hostia, més blanca que la lluna,
tremolan consumintse de tristor.

Entran estols de gent tota endolada
que s' humilla devant el Monument,
y de los cors s' axeca la volada
de l' oració que puja al firmament

Y fins l' encens s' atura en les altures;
y l' oratje que passa p' els portals
suspensor aleanar; les escultures
'par qu' acalin ses testes ideals.

Una canturia trista, acompassada,
qu' apar l' augusta veu del Sagrament,
per dins les naus se fon, com la tonada
de la nit qu' en l' espay se va perdent.

«Per assaciar sa fam caygué la mayna;
un camí p' el desert los vaig obri,
y ells tregueren l' espasa de la vayna
y blasfemant l' alsarem contra Mí.

«S' es estesa p' el món sa dolentia,
y son pare en pecat los engendrá;
s' han secat com fenás que dura un día,
y ara sos ulls s' axugan de plorar.

«Cruixirán dins sa carn tots los seus ossos
perque 's son allunyats de mon camí;
y dins sos durs barrams se ferán trosos
les llenguas que parlaren contra Mí.

«Ja veim de l' ira teua la grandesa
—clama el poble— sens tú no podem res;
nos consumeix y vincla la tristesa,
nos desferem, just pedra de marés.

«Senyor! gira tos ulls, mira tes obres;
mira aquells per qui Tu vares morir;
y si envias el sol a richs y pobres,
pietat del poble teu, pietat de mí.

«Pacient, com lo pastor qu' als anyells mena,
mos fills per tes dressereres menaré;
y com l' eura entre pedrés, a balquena,
a l' ombra de tos temples creixeré.»

Axó diu del Senyor la veu augusta;
axí el poble respón desfet en plant;
y los ecos del temple, en tó qu' assusta,
per les naus repetexen: ¡Día Sant!..

Ja per devant les portes del Santuari
passa en tropell lo poble pecador,
com aquell d' Israel qu' en el Calvari
s' empenyia per veure al Redentor.

Ja desfila la llarga acompanyada
de banderes, de llums, de penitents,
enfosquint los carrers, acompassada,
remorosa com l' aygua dels torrents,

Ja del Màrtir onetjan les banderes;
de la Creu el misteri resplandeix
per demunt los niguls y les esferes:
lo que cantá David ja se compleix!

Ja 's destría entre boyres sa figura,
Ja a tots los cors arriba sa dolçor;
y passa Deu, com ona d' amargura
alsant per tota arreu fonda maror.

Que com engronsa el vent un camp d' espigues,
axí mòu Ell lo poble compatit,
perqu' Ell te mes perfums que les garrigues
y ratja aygua d' amor son cor ferit.

Doblega, arbre elevat, ton alt brançatje,
fet blan joh dur llenyam! per mon Senyor;
claus ferrenys qu' heu estat son heretatje,
espines de son cap, dauil dolsor!...

Y aquella multitud ajonollada
alsa brassos y mans cap a son Deu;
y apar que sa dolcissima mirada
«te perdón—li respón—joh poble meul»

EMILIA SUREDA BIMET.

SOLEDAT

*Dimittite ergo me ut
plangam paululum do-
lorem meum.*

(Job. x, 20).

Passá la primavera ¡triste de mí! ¡triste de mí!..
L' Anyellet blanch, que jo pastoretjava, no
compareix. Los aucells ja no fan aquelles passa-
detes tan amoroses. Les flors s' han esfullades
¡quina tristor!

Passá l' estiu... Los camps están segats y les
fruites cullides; les vinyes están vermades, ni un
axinglonet ha romás en los ceps. Los aucells y les
abelles be s' han cuidats de picar los revertts que
romangueren y maduraren mes tardá.

¡Triste de mí!... Crú y boirós, l' hivern ja abri-
ga ab mantell de boires les altures del Tabor y del
Carme: ja esten el llensol blanch de ses nevades,
com si fos la mortalla de les tres *Estacions* que ha
despullades de la vida; sobre 'l dol de mon cor
trist y apesarat hi cauen blanques flobies que 'l
florejtan de neu.

Los ventaguers han despullats los arbres de
fulles, han marcida la verdor alegre de los camps.

¡Ay quina pena tan amarga!... Los falcons y
arpelles han pegat á mon cor, que vola com un
colomet aperduat, ferit del dolor.

Los llops y les genetes han devorat l' Anyellet
blanch que pasturava entre los lliris y violetes
del Paradís: han devorat l' Anyellet amorós, que
ab los seus bels dolsos y tenres m' umplía d' ale-
gría.

¡Oh! per mí no heyá dencans, no tench consol,
no tench consol!...

Era l' Anyell de Deu... L' Anyellet puríssim
del qual jo, la Pastora 'n som estada, en los ver-
gers de Nazaret, en los olivars y vinyes de Be-
tlem, en los camps abundosos y blaters d' Egipte.

Jo, en el desert, lo defensava dels animals fe-
rosos, y de sos perseguadors selvatjes, enviats d'
Herodes...

¡Haceldhama!... ¡Haceldhama!... Camp de sanch

y ossera de malfactors ¡que 'm costarás de llá-
grimes!...

Sobre 'l rocam del Golghota l' he vist ¡ay tris-
te de mí! l' he vist clavat á una creu.

En la desolada muntanya de les Calaveres, l'
enrocaren, á l' Anyellet blanquíssim, sos inimichs
tirans; l' enrocaren y l' umpliren de ferides.

En el camp de la sanch l' han dexat sense vida,
¡ay viudeta de mí! l' han dexat enclavat y tot ma-
sell de llagues...

Filles de Jerusalem, mes germanes les donse-
lles del Temple, veniu, veniu á ferme companyia.

«Ja 's arribat el temps dels *amadors*» el dolor
y el patir remuntaren la meua hermosura» (Eze-
ch. XVI, 8): mes ¡ay! que si dura l' anyoransa,
fará acopar les aletes de mon cor anyoradís.

Filles de Jerusalem, mes germanes, puríssimes
donselles de Sion, mon cor te set ferides d' espasa;
ferides cruels; set espirais per hont respirá el foch
del amor que á dins hi crema. La llenya seca del
dolor el fa tan ardent que tot lo mon encendria.

Portaume flors aromátiques per retornarme,
confortaume ab les fruites oloroses perque me
muyr d' amor. (Cant. II, 5)...

Filles de Jerusalem, les que m' acompanyareu
tantes voltes á cantar alabanses á Jehovah; les
que en lo verger retirat del Temple, mescla-
reu vostres veus de rossinyol dulcíssim ab la me-
losa veu de mos cantars, veniu, veniu, per endol-
sir mes amargures, per calmar mon dolor! (Tren.
I, 12).

¿Sabeu qui es l' Anyellet sacrificat, sabeu qui
es?

¡Oh, Amadors de la Creu! es mon Fillet Jesús.

Es mon Fillet Jesús que, com una auvelleta
astina, l' han duit á n' el matadero del Calvari
(Isai. LIII, 7); l' han sacrificat á l' altar de la Creu;
li han feta donar la seua sanch divina per rentar-
vos... (Apoc. I, 5).

¡Oh, bons amichs!, baxaulom de la Creu: mos
brasos amorosos l' abraçarán; será me falda un
coxinet molt blan, per lo seu cap coronat d' espi-
nes afuades...

Jo l' rentaré ab mes llágrimas.

Jo vessaré sobre la seua front coronada, tot el
balsem de l' amor de mon cor perque romanga
ungit per *Rey dels Amadors*, en aquesta augusta
soledad.

F. A. P.

VIERNES DE PASIÓN

A los piés del madero sacrosanto
Por el que fuimos todos redimidos,
De una Madre se escuchan los gemidos,
De una Virgen contéplase el quebranto.

Al secundar su lloro aquel espanto,
Los abrojos florecen complacidos,
Porque serán por siempre bendecidos
Merced á la amargura de aquel llanto.

La Reina de la Gloria se halla mustia
Y, enlutada, agoniza lacrimosa...
En la mansión del gozo está la angustia.

Y aquella que de un Dios sintiera el peso
Cual sostiene un rosal el de una rosa,
Del de su angustia tiembla ante el exceso,

F. A.

UNIDAT DE LA PATRIA

Sobre aquest tema, el jove mallorquí estudiant en l'Escola d'Arquitectura a Madrid, D. Guillem Reynés, fé un discurs á sos consocis de l'Acadèmia de San Lluís Gonzaga, retreguent l'història de nostra Mallorca, per provar que les glories y les desgràcies d'aquesta illa sempre han estat comunes ab les del continent espanyol; y sobre tot ab les de Catalunya y València, cual llengua, usatjes y relacions comercials han estat comunes desde la conquesta, pues que ab cap altra provincia s'agermanaren. Jaume I d'Aragó, qui mos lliberá de la morisma, Ramón Lull, Valseca, Quadrado y Aguiló, son glories mallorquines y espanyoles. «No comprendo, diu, el regionalismo platónico... el mío se funda en el amor á la lengua y á las tradiciones.» «En Mallorca no hay separatistas, pues se sabe que es una utopia pretender reconstituir su antiguo reino independiente..... ni quiere su anexión á Francia quedando relegada al papel de colonia. Inglaterra se gasta (en Mallorca) grandes sumas para sostener escuelas protestantes, porque siempre ha codiciado nuestras islas: y como sabe que la unidad católica sería el vínculo que más puede unir las provincias españolas, tiene constantemente una escuadra en alguno de aquellos puertos.» Se plany de que coneix els acorassats britànichs, de veurerlos anar, y de que tan sols per la noticia dels desastres de Cavite, sabé que l'Espanya tenía escuadra. «El Poder central, diu, no sap, no pot ò no vol impedir que 'ls mariners inglesos vajin á sondetjar les costes y á dexar senyes sobre ses roques..... (com ha succehit) y á fer almoyna á la gent pobre, per amoxarla. «A pesar de esto, los mallorquines odiamos á los ingleses porque son de otra raza, porque no son españoles, porque no son católicos, y nosotros lo somos y queremos serlo.»

Desgraciadament els representants de Mallorca s'han destexinat molt poch per fer valer el dret que tenim á que la nostra regió sia atesa y considerada com mereix p'el Govern central; y d'aquí ve l'alsament democrátich en favor d'un regionalisme que de tot té manco de catòlich.

Si els mallorquins, no contaminats per la malahida política, dexassin ohir ses veus, axí com en Guillem Reynés alsa la seua dins Madrid, sabria tot-hom que tenim rahó quexantmos del olvid y de les explotacions de que som víctimes; que están molt exposats á caure baix lo poder dels grans pirates europeus; que les propagandes contra el Catolicisme corcan els nostros sentiments de Fê y Patria; y que si el *regionalisme* ben entès ha d'ecistir a dins l'Espanya sens perjuy de l'*unidad de la Patria*, en lloch com á Mallorca es necessaria s'existència.

Però, ¿quí mos diu que certs elements *triangulars* mesclats entre els bons regionalistes de Mallorca no tenen l'única consigna de descatalisarla p'els fins y efectes dels seus *Superiors* enmascarats?

Y ¿quí mos provará que a Mallorca ecisteix *esperit regionalista*, quant, tan sols un Geroni Rosselló mallorquí y un Arxiduch extranjér s'han cuydat de restaurar la memoria de Ramón Lull; y els catalans han hagut de venir á honrar la dels Moncades, primeres nobles víctimes en la nostra conquesta; y hem esperat que els valencians replegassin els ossos del rey martir Jaume III de Mallorca? (*)

Y ¿quí creurá que tenim desitj de vertader progrés, quant, haguentse establít una Ensenyansa de Mestres d'obres, a Palma, fá vint y cinch anys que se tancá sens haverla substituída per la d'Arts y Oficis, mentres els picapedrers práctichs tenen en ses mans totes les construccions de la nostra illa; quant no hem sabut lograr lloch per establir un Musèu arqueològich y han romás buits ó abandonats els constituhits per iniciatives particulars; quant les energies dels pobles y les capacidats dels seus majorals s'han consumit dins los femers polítichs; quant la nostra jovenèa puja muntada en bicicleta, sens que del estudi de les Ciències y Lletres en fassi més que un medi per lograr *empleos oficiales* ab forsa d'intrigues y d'injusticies?

Y.... no volem parlar de la desunió ni de les guerres sordes, de cada dia més deplorables, entre els qui mos tenim per *bons catòlichs*.

Aspres y crues son aquestes veritats que, en aquest setmanari hem descrit altres vegades; però, encar que mos afrontan, es ocasió de confessar-les; l'esmena y l'arrepentiment poden regenerarnos.

Per altra banda, mentres no sia una veritat *axò de la regeneració* de les nostres idées y costums en sentit honradament cristiá, no esperáms res de bò dels qui tant cridan contra el Govern Central. Moltes vegades heu hem repetit: a Mallorca, lo que mancan més son bons mallorquins. Cerquém y repleguém *Mallorquinisme noblement desinteresat, actiu, amb còr y ànima*, y lo demés heu obtendrem per afagitó.

B. FERRÁ.

NOTICIES HISTÓRIQUES

XIV

Any 1564.—Dia 12 de Mars.—A Algé morí cremat de viu en viu per els sectaris de Mahoma el venerable Jaume Pujol, mallorquí, després d'haver patit per espay de quatre mesos, moltíssims torments en una presó ahont lo tenían per ferli renegá el cristianisme; més ell sempre enfortit en la fê, en mitj de les flamarades, encengué més y més son cor en l'amor de son Deu y Redentor; y encare que per allargar el seu martiri li tiravan continuament aigo demunt el cap, la rebía com un do del cèl, que l'hi aumentava el mèrit de partir per Jesu-Crist, diguent ab tota veritat com l'esposa dels Cantars: *s'abundancia de s'aigo no han pogut apagar dins mon pit el foch de la caridat.*

Any 1419.—Dia 5 d'Abril.—En Vannes de Bretanya passá á millor vida S. Vicens Ferrer, que per la seua predicació es conegut ab el nom d'Angel del Apocalipsis y Apòstol d'Europa, per haver predicat en molts de punts d'ella ab notable reforma de costums y profit de les ànimes, havent gosat també Mallorca d'aquest benefici, pues desembarcá á Palma dia primer de Setembre de 1413, y fé gran fruit espiritual en sos moradors, introduhint entre ells la congregació dels Disci-

(*) En lo n.º 3 de la *Il·lustració Llevantina* hem llegit la noticia. Fá quatre anys que per conducte del Dr. Roch Chabás, sabem s'havian trobat dins una caixa de fusta, en el Chor de sa Catedral, y esperavam que qualcú més indicat que noltros prengues interés en lo descubrimient que tant mos interessa. ¿Se gestionará son traslat á Palma?

plinants, y que ses dones se tapassen el cap ab una especie de *toca* nomenada *rebosillo*; costum qu' ha desaparegut en la capital desde el principi del segon ters d' aquest sigle.

No obstant els mallorquins conservan bons records del Sant, particularment ab les troncs ahont predicá y en els camps, plasses y carrers en que obrá miracles.

SANTS Y FESTES

DE LA PRESENT SETMANA

Dia 9. Dilluns.—Sta. Maria Cleofé.

Dia 10. Dimars.—S. Macari, bisbe.

Dia 11. Dimercres.—S. Lleó el Magno, papa y dr.

Dia 12. Dijous Sant.—S. Zenón, bisbe y mr.

Dia 13. Divenres Sant.—S. Hermenegildo, rey y mr.

Dia 14. Dissapte Sant.—S. Pere Gonzalez Telm, conf.

Dia 15. ✕ Diumenje —Pasco de Resurrecció.—Stas. Basilisa y Anastasia, mrs.

LA LLEGENDA DE LA CREU

EL patriarca de la humanitat se trobava ja en los 930 anys, ensopit per les malalties y 'ls trabays. La maldició divina pesava sobre el seu front; y el primer homo que visqué en el mon anava á ser víctima de la mort. Extês en el llit del dolor, cridá á son fiy Seth y li parlá d' aquesta manera:

—Fiy meu, vaig á morir. La mort, fruyt del meu pecat, m' amenassa ja ab son terrible colp. He vist morir á Abel, y tú vas á contemplar la mort de ton pare.

Seth comensá á plorar.

—¡Mon pare!—exclamá—no moriréu. Jo cercaré per tot el mon la medicina que déu curarvos, y si es precis entraré en aquell Edén, quines maravelles tantes vegades m' haveu descrit, y arrançaré del misteriós arbre el fruyt de la vida.

—T' enganyas, fiy meu: la porta del Paraís es infranqueable. Un xerafi, armat de centelleant espasa, guarda el seu lllindar, y cap mortal pod transpassarlo.

—Jo retré ab ses meues llágrimas la fortaleza del centinèl-la,—respongué Seth.—A reveure, pare meu; que la vostra bendició me protegesca.

Adán benehí á Seth, y sentí congelarse la sang en son còr. Seth recorregué el mon cercant l' arbre de la vida, fins qu' un día, extenuat per la fatiga, arribá á les portes del Paraís. El xerafi l' aturá, y blandint s' espasa, li digué:

—¡Arrera! El peu de l' homo no profanará ja may aquest paratje.

—Ten piedat de mí,—contestá el viatjé:—som el fiy d' Adán, el desgraciat Seth. Mon pare está malalt, va á morir, y veng á cercá una medicina contra la mort.

—Torna arrera,—respongué el xerafi:—es massa tart per cercá remeys; ton pare ha mort.... Mes, encara pug fer alguna cosa en ton favor. Jo 't donaré una branca de l' arbre de la vida; sembrala en el sepulcre de ton pare, y sepultat en les entranyes de la terra, coneixerá Adán les virtuts d' aquest arbre y sentirá sos dolços consols.

Seth prengué sa branca, torná á ca son pare, y trobása casa buyda y desolada. Feya molt de temps qu' Adán havia mort. Seth va cercá son còr per enterrarlo, y després d' haver registrat els vehins boschs, trobá á la fi en mitj d' espessos matorrals un munt de terra remoguda. Allò era el sepulcre

d' Adán; y recordant Seth les paraules del xerafi, plantá en son curucull la branca de l' arbre de la vida.

Aquella branca posá rèls, encalentida p' els raigs d' un sol ardent y conrada ab la materia del primer homo. Al cap d' algún temps aquella petita branca s' havia convertit en arbre, y ab son frondós fuyatje gonyava en corpulencia y magestat á tots els altres. La suau rohada del cèl refrescava per la nit ses fuyes sempre verdes: los aucells cercavan entre ses ombres hospedatje contra les tempestats, y al voltant de sa sòca s' extenia una hermosa catifa de pintades flors. Les abelles y papayones rumoretjaven sobre sos cálçers durant los dies calurosos de l' estiu, y el cant de les aus alegrava sos contorns els capvespres de primavera.

Tant com anava creixent, eran els homos pitjors, fins que arribá l' orgull á ferlos avorrir aquell arbre que ab son magestuós brancatje los cubria y ab s' afalagadora belesa los alegrava.

Cuand l' iniquitat arribá al últim extrem, Deu inundá la terra ab un diluvi, y l' homo sucumbí, com els animals, entre les onades de fang pestilent. L' arbre quedá inmòvil, y cuand les aigos comensaren á desapareixer, la colometa de Noè dugué á s' Arca una de ses fresques branques. Més tart Moisés va tayá d' ell sa miraculosa verga que feya brotar fonts dels còrs de les penyes.

L' homo era incorregible, y no del tot satisfet ab s' avorrimient al arbre, envejós de sa ecsistencia secular, clavá la destrat en son robust tronch y tirá en terra al gegant dels boschs. Ab l' intent de vendrerlo, els sacrilegs llenyetés arrastraren aquella grandiosa pessa p' els camins, y no trobant qui la comprás, la tiraren dins un torrent que baixava de la muntanya, y quedá el tronch convertit en pont. Per espay de molts de sigles no's recordá ningú de preguntá d' hont procedía, però així meteix tots els que per ell passavan, sentían qu' un núvol de tristesa cubria son còr y que la riaya fugia de sos llabis. Sols la reyna de Sabá, l' hermosa Nalkis, se negá á passarlo cuand, carregada de ríchs presents, va aná á visitar á Salomón.

Al contemplar aquell corpulent llenyam quedá sumida en profunda meditació, y una visió dolorosa passá per devant la seva vista. Conegué son origen misteriós y 'ls destinos pera que Deu lo tenia reservat. L' adorá fervorosament d' ajonollada; cercá un lloch de poch fons per atravesar el torrent, y s' estimá més banyarse els pèus y les sedes de son manto, que trepitjar lo sagrat tronch. Anunciá al gran Sabi que la salut del mon vendria d' aquell arbre, y Salomón, conmogut per ses paraules, volgué construir amb ell la millor columna de son Temple; però may els fusters fenicis pogueren realisar els intents de l' opulent Rey, fins que, regonesquent sa impotencia, tornaren colocarlo sobre el torrent. Caigué Salomón en la idolatria, y Deu, per demostrar sa ira, descárregá demunt Jerusalèm una horrenda tempestat.

Els rius sortiren de mare, les hermoses campnyes se convertiren en prats asquerosos, y aquell tronch, arrastrat per les aigos, se perdé dins el fang. Cuand s' aixugá la terra, els juèus cavaren el lloch ahont havia romás enterrat. La Piscina probática y ses aygos, remogudes per un ángel y santificades p' el misteriós llenyam, tornavan als malalts la salut perduda. La tradició havia conservat els records d' aquell pont, y cuand ab sos etèrns conseys arribá la plenitud dels temps, la nit me-

morable en que les tenebres cubriren de dolorosa aficció la santa Fas de Jesús agonisant dins Getsemani, sos inimichs se recordaren d'aquell tronch, y pensaren que, saturat com estava de les iniquitats dels homos y endurit p' els sigles, se'n podia fer d' ell la més pesada de les creus. Corregueren á cercarlo y lo carregaren sobre les espatles ensangrentades de Jesús.

Cuand arribá el fatal acompanyament á la cima del Calvari, el peu d'aquella Creu fou profundament clavat en terra, precisament en el meteix lloch ahont una ma misteriosa havia obert la sepultura d' Adán, y el cráneo del primer homo rebé les primicies de la sang ab que Jesús rentava los pecats del género humá

Aquella Creu reb adoració per tot lo mon. Apenes hi ha en la cristiandat una iglesia que no guardi alguna de ses precioses relliquies. Però vendrá un día en que se romprán els rellicaris: los ángels recohirán les astelles de la Creu, y aquell sant arbre resplandirá gloriós en los aires per jutjar al mon. Adorém, doncs, la santa Creu en el temps de la misericordia, perque la Creu mos salvi en el temps de la justicia.

De *La Voz Católica*, de Colombia;

TRADUHIT PER A. G. ROVER.

AMARGURA Y AMOR

I

Ab la pesada Creu cap al Calvari
fa acongocat sa vía el Fill del home
entre-mitj de la xusma y soldadesca
qu' ab befes y sarcasmes d' Ell se mofa.
L' amor, si, sols l' amor son pit alenta,
y, si cau fatigat més d' una volta
apesarat per tant fexuga carga,
s' axeca novament, perque recobra
més ardiment, més forsa y valentia
en l' amor que l' alenta y lo conforta.

II

Sagnants petjades en la terra impreses
pe 'l Ser aymat a qui son cor anyora
va seguint presa de crudel tortura
una Verge que 's Mare del Deu-home.
Cauria desvalgada y defallida
al pes fexuc de tant mortal congoga,
mes... per trobar al fill de ses entranyes
va seguint desalada y anheiosa
pux li dona ardiment y valentia
un amor que l' alenta y la conforta.

III

Ja 'l Fill de Deu y sa divina Mare,
en mitj de l' amargura 'ls dos se troben...
¡Llágrimes a la Mare li devallen!
¡fons de sang a n' el Fill per tot li brollan!

Y ses tristes mirades ja s' encreuen
y sos cors afligits ja s' enraonen
y 'ls dos sos sentiments se comuniquen
y l' un de l' altre l' amargura 's proben,
y... ¡Ah! no; no moriren d' amargura,
perque l' amor divi te tanta força
qu' en mitj de les angusties més amargues
els cors alenta y també 'ls conforta.

FRANCISCO PONS Y BARRIS, PVRE.

COSTUMS PIADOSSES

DE MALLORCA

El divenres sant á Calviá

A les nou del vespre (á fi que els conductors y jornalers de les possessions pugan assistirhi) fet el sermó de la mort de Jesu-Crist y la cerimònia del *Devallament*, se col·loca l' imatge de son sagrat Còs, sobre una llitera amb semelés, devora el cancell del portal major de l' iglesia, su davant l' imatge de sa Dolorosa Mare Santíssima, guardantlo quatre homos ab atxes enceses. Llavors s' ordena la processó, partint davant el Sr. Rector ab capa pluvial y sos ministres que van á adorar los llagats peus del Crucificat, y derrera ells, els cantors y escolans. Segueix el Sr. Batle, havent dexat sa *vara* al primer Tinent, qui presideix als restants regidors, mentres aquell pren el penó negre com á *porta-dol* de tot lo poble; (*) y després que tot l' Ajuntament ha adorat, hey van els homos, dexant sucessivament en mans del immediat s' atxa, poch, á poch, ab gran respecte y compostura uns derrera els altres; pues están collocats en dues tires, desde el presbitèri fins á dit portal.

Acabat aquest acte surt la processó dirigintse á la *Capelleta*, (petit oratori dedicat á la Verge de los Dolors, al llevant de la vila,) allá roman depositat el sant Còs de Jesu-Crist; y s' en tornan acompanyant el simulacre de la Mare de Deu, que havia sortida de l' iglesia, cantant l' *Stabat* durant el camí.

Aquesta piadosa cerimònia es molt edificant per la gravetat y reculliment amb que els devots feèls hey solen assistir.

ANTONI DEYÁ, PVRE. RR.

LA MORT DE NOSTRE REDEMTOR

Per no véure l' escena d' amargura
qu' allá, al cim del Calvari, 's representa,
del sol s' apaga la mirada ardenta,
dexant en dia trist la terra obscura.

Destaca eníre tenebres la figura
de Jesús en la creu que s' ensangrenta
pel riu de sang que nostres culpes renta,
baxant fins a regar la roca dura.

Se rompen pedres y montanyes s' obren...
¡será pel Redemptor que pert la vida,
y les roques y 'ls monts se n' escruxxen!

Per Jesús els mortals salut recobren:
¿y té l' humanitat, qu' ha redimida,
cors més durs que la roca y no 's partexen?...

JOSEP PORTABELLA Y VIVES

(*) En los entierros particulares, sol portar lo penó de la confraría un dels més amigs de la familia del difunt.

SETMANA FRITA Y AB ESCABETXO

¿Aquí que passa?

Que qui té doblés vo'a y qui no 'n té redola.

Un asa carregat d' unses ó un tros de *banch* amb un caxó plè de paper, sempre han estat *senyós* de prestigi; però avuy son *semi-deus*. A tant ha arribat s' atrofiament des sentit moral que ja no hi ha res que valga un *gafet* si no se cotisa á preu de plata ó de billets de *Banch*. ¿Què fa que un sia honrat y homo de bé á carta cabal si no té *pinyóns*? sa societat lo tindrà per un *pelacanyes* y, en mitx de la gent, hey farà es papé den *Païou á sa Pobla*. S' homo del dia savi, virtuos y de ca-seua va p' es recóns com ses graneres. Del usuré que xupa la sanch als pobres, del trapacer que va de tres qui n' agafa quatre, del comerciant que s' ha fet d' or á forsa de diligència y poca consciència, del industrial que neda dins ses unses, *explotant* sa suhó dels qui fa treballá els diumenjes á canvi de refolls y de qualque moneda falsa *descuido sin cuidado*; de l' haciendat que va de *picos pardos*, abonat á ses *cases recreatives*, amic de *glopeljá* y de *pinlarla* vestit á lo figurí *parissien*, fent torná verts els uys als desheretats de la fortuna qui ja en duhen sa pipa plena, dels tals bagots de sa cayera social embrutits dins es llot de les baixes passions... s' en fa un cas que es per á dí. Aquests *macacos* que altra temps no haurian tret es nas per pò de sa pò, ara brillan com á sols dins es firmament *sueial*, y molts de *planetes* y *satel-lits* donan voltes en son redó y reben d' ells *claró* y *calor*. ¡Oh *témpora* oh *mores*...! ¡Oh temps des moros! ¡El mon va á la ravessa y á la biorxa! Els doblés son el gran parpal per remoure sa gran roca nomenada opinió pública social... Si ets un estafolari, un *quidam* cualsevol, un *benindóni*, un *nonens*... y teus *moreduixos*, encare que sa teua conducta puidi com á claveguera, trobarás qui 't ferá *rendibú* y no mancará *papé periódich* que 't posará dalt es niguls tributante un *semi-culto* de *deu petit*. No t' espantis tú, ni t' remordesqui sa consciència d' haver estat un *taliquin*, de haver pujat á sa categoria de senyó á forsa d' estafes, opressió dels pobres, traficant en comersos ilicits, ... trobarás qui 't ferá *lado* y sa societat, que petit petit murmurará dels teus lets poch nets, t' obrirá ses portes, si teus *marrota*, y... porás enviá tot hom á fregi ous de lloca; te porás fe es rol-lo de sa coua y farás més vasa que cualsevol *Roltwilt*.

Si ets honrat á carta cabal serà incert que de tú parli ni es cá de s' hortolá, aquell ca tan ponyit que per falta de delit ni menja ni dexa manjá; estarás arreconat com Sant Antoni vey de sa Pobla, y encara que fessis *miracles* ningú creurá en tú. Pots essé un Séneca, un Aristóteles, un Bufón;... si no tens pesetes, anirás de redolóns y arranca cega.

Axi mida els mèrits personals sa corrompuda societat actual: s' homo val p' el caudal que té; qui no té ahont eauré mort, no val res; qui té una treseta val tres doblés; qui té una caxa de doblés de vint, val tant com un *becerro de oro*.

¿S' ha vista torpesa com aquesta?

Si no fos porque es dia des judici final se donará á cascú sa seua paga y que allá sols pesarán dins sa balansa dels mèrits els doblés ben aplicats ab obres de caritat, donant almoyna als pobres, y á altres fins licits, n' hi hauria per tirá es barret á n' es foeh y... dexarlo cremá.

Nota: no parl per ningú, y parl per tothom: qui está ferit d' ala, qu' esperonetj, y qui es confrare que prengui candela. *Amèn, Jesús*.

TOMÁS D' ETS AMBUYS.

CREPELLS Y DOLCETES

Nous camerinos.—Sehem qu' están adelantades les obres d' engrandiment del *Camerin* de la Mare de Deu de Lluch, gracies á les almoynes de sos feèls devots y als sacrificis de la Congregació de PP. dels Sagrats Cors allá establida: y que també se troba envant lo nou retaulo, altar y camerins del Santuari de la Verge del Puig de Pollensa, en substitució del vell qu' era modelo de mal gust.

Deu protegesca als benefactors que ajudan al cost de dites millores.

Nova societat.—Sabem que s' en forma una *cooperativa* dins Palma, baix lo patronat de la *Sagrada Familia*. Justa-

ment hem rebut l' *Endressa* á la Junta general extraordinaria de la *Cooperativa* primera del Ter., (Catalunya) y veim sos bons resultats.

Aqueixa casta de sociatats, que tenen per objecte, no doná bulls sinó *treurer del ball* de la misèria als treballadors, son las que mancan á Palma.

Deu fassi que vaji bé.

Escoles Catòliques.—Bon conta dona la establida en el carré de sa Gerraria, pues ses sales s' umplen d' al-lots als qui s' ensenya de llegir y escriurer, y de Doctrina. Quí protegesca aquests centres da cultura, y els qui se sacrifican donant *gratuitament* dites ensenyanses, fan més bona obra al pròxim y á la patria, que els qui, per medi d' articles y *gacettes*, escampan calumnies, ulsuran el poble y fomentan l' ignorancia de la Veritat Catòlica.

L' Oratori.—Invitats per la T. O. de Sant Francesch, assistirem á l' audició de *La Resurrecció de Lutzer*, dilluns passat.

Succehí lo que era d' esperar: l' iglesia resultá tan petita (sent la més gran, llevat la Seu, á Palma) que sa plassa de devant també s' ompli; demostrantse una vegada més que, per escitar la devoció dels *devots*, no hi ha com funcions de músicu sacra. La gran obra de *Perosi* fou interpretada á satisfacció dels intelligents en lo seu gènero. Ni ha que pensan si hi ha hagut mica d' interció contra els *capillés* manacorins. Sols Nostr' Amo, que estava patent, pot judicar fins á quin punt l' esperit relligiós y les aficions humanes prenen part en semblants *acontevements*.—Agrahim l' invitació.

Hem rebut el *número extraordinari* del *Sóller*, commemoratiu del primer aniversari del *Círculo Solterense*, dia 30 del mes passat.

Agradable es estada la nostra sorpresa al veurer editat amb estil elegant-modernista dit número del independent setmanari; ses fulles estan reblides de retratos, entre els quals ocupa lloch distingit l' honorable mossen Jusep Rullán *provere*. Ses composicions literaries son belles mostres d' ingènis poètics tan justament alabats com en J. Alcover, en M. S. Oliver, en G. Alomar, n' A. R. Pablo y altres. Dels trabays en prosa en podèm dir casi altra tant, y respecte del *art á la moda* amb que en R. Llinás presenta les portades no 's pot desitjar més.

Veis aquí una casta de *regionalisme* ab que la *Barcelona mallorquina* fa enveja á la Capital.

Sia enhorabona é tots cuants han contribuít á la confecció d' aquest *Sóller ilustrat*; y gracies per l' obsèqui.

Projecte vey... forrat de nou.—Llegim en los diaris de dia 5 del corrent:

*Anteanoche fueron llamados al despacho del Presidente de la Diputación provincial, distinguidas personalidades de Palma con objeto de cambiar impresiones y estudiar la mejor manera para llevar á cabo la realización de un monumento digno de la memoria de Ramón Lull.

El señor Rosselló á quien cabe la honra de haber iniciado el asunto, dijo que si bien aquella reunión tenía meramente un carácter privado y en cierto modo era preparatoria de una reunión magna para tratar debidamente este asunto, podía desde luego contar con el apoyo de la corporación que preside.

El Alcalde manifestó que podía también ofrecer el concurso del Ayuntamiento.

Nos consta que reina gran entusiasmo y decisión para realizar esta idea tantas veces promovida y que en breve se celebrará una reunión magna á la que serán invitadas todas las fuerzas vivas del país para encaminar este asunto que tanto habla en favor del patriotismo y del amor á las glorias de Mallorca.

Trentacinch anys fa que á Palma se replegaren diners y se encarregaren modelos per alsar aquest monument. Devuit n' han cumplits des que, en públich concurs, se premiá un projecte. Nou n' han passat desque dins l' Ajuntament de Palma se constituí una *Comisión ejecutiva*. (?) Cinch en corren des que D. Joan Samsó, artista catalá lloretjat ab lo primer premi de escultura en l' Exposició universal de Paris, l' any 1878, (per encàrreg formal de dita Comissió, aprovat per dit Ajuntament en Maig de 1894) té acabat el *modelo d' estatua*, que ha de ser de bronzo amb vint palms d' altaria. Valgan aquests *datos* per si poden servir de qualque cosa als qui han *ressucitat* lo dit projecte.

RECLAMS

Baix de *sant Jusepet que fà de porter* à l' entrada de sa Casa dels 140 veys y veyes pobres (vulgo de ses *Hermanitas*) hey ba un lletrero que diu: *Buen S. José, enviadnos camisas para nuestros pobres ancianos.....*

¡Haurá de ser que 'l Sant toqui el còr als seus devots, amichs d' aquells desgraciats, y los envihin ses que tengan demés!

ENTRETENIMENTS

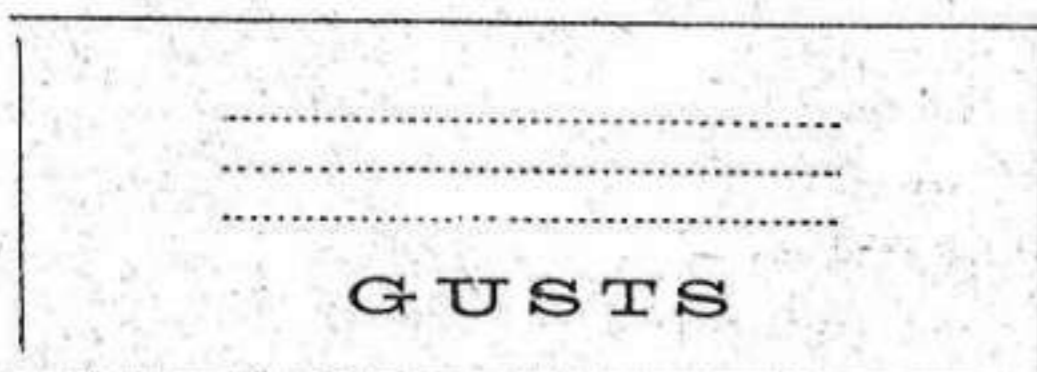
(Solusions á lo d' es número passat)

QUADRO NUMÉRICH:	3	5	3	4	0
	5	3	2	1	4
	1	2	6	4	2 15
	2	1	2	3	7
	4	4	2	3	2
					15

CAVILACIÓ.—Sancho,
XARADA.—Milana.

ENDEVINAYA.— A vos, Durán, qu' ab finesa á sa meua heu contestat, jo me prenc la llibertat de tornarvos s' escomesa, contestant ab gran prestesa al qui *Un Inquero* ha firmat: que solució no ha trobat n' Elviro, á ses set germanes en no ser les *set setmanes* que dissapte haurem passat.

JEROGLIFICH COMPRIMIT

UN CAXISTA.

QUADRAT DE PARAULES

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Posar lletres en es lloch d' els punts, de modo que cada retxa lletgida horisontal y verticalment, digan: sa 1.ª, lo que hi sol haver per la mar; sa 2.ª, lo que té Deu per noltros y lo qu' hem de tenir noltros per Ell; sa 3.ª, es nom d' una ciutat molt antiga, y sa 4.ª, s' infinitiu d' un verb que devem á Deu.

XARADA

Preposició ben llatina
n' es ma *primera*;
animal de bona classe
n' es ma *segona*;
un gran personatge bíblich
dos, ú revela,
y 'l tot lo nom d' un bon poble
mallorquí dona.

S. ELVIRO MÁS.

ENDEVINAYA

Nom de músich, no 'l diré,
pero si 'l voleu trobá
mirau lo que escrit está
y l' endevinareu bé.

UN MUSICH.

(Ses solucions en es número próxim.)

GLOSA Y PROSA

D' EN BARTOMEU FERRÁ

- I Aplech.—Flors y Fulles, *publicat.*
- II » —Coses nostres, *id.*
- III » —Relligioses, *id.*
- IV » —Brots d' Ortiga, (*en prensa.*)
- V » —Endolades, (*en preparació.*)

COMEDIES

del meteix autor

Els Calsons de Mestre Lluch.
Dos Manestrals a un brot.
La Plagueta dels lloguers.
El Baul de madò Banaula.
Es Senyors de Son Misèria.
Un estudiant del día.

MEMORIAS

Concepto del Cementerio Católico.
Arte litúrgico Cristiano.

MALLORCA DOMINICAL

REVISTA DOMINICAL BILINGÜE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medio de suscripciones desde
25 cénts. de peseta mensuales en adelante

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar; por 1 peseta, cinco; por 2 pesetas diez, y así sucesivamente.

Imprenta de José Mir.—1900

ESTAMPES

De diferents classes y tamanys molt apropósit pera repartí an els atlots y atlots, ne trobareu a preus baratíssims a s' Imprenia d' aquest setmanari (Cadena de Cort, número II.)

Els fulls que abans se venian a UNA PESSETA ara los podém oferí a TRES REALS.